

Hyvinvointialuealoite

Liikkumisen tuen matkabudjetin / kilometri- ja euromääräisen kuljetusmallin käyttöönoton valmistelu Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella

Vastaanottaja	Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Päiväys	9.7.2026
Aloitteen luonne	Tavallinen hyvinvointialuealoite hyvinvointialueen toiminnasta ja palveluista

Aloitteen pääsisältö

Ehdotan, että Keski-Uudenmaan hyvinvointialue käynnistää valmistelun vammaispalvelulain mukaisen liikkumisen tuen vapaaehtoisen matkabudjetin-, kilometri- ja euromääräisen tai palvelusetelipohjaisen toteuttamistavan käyttöönottamiseksi nykyisen kuljetuspalvelun rinnalle.

Aloitteen tarkoituksena on, että Keski-Uudenmaan hyvinvointialue valmistelee konkreettisen käyttöönottopäätöksen, tarvittavat toimintaohjeen muutokset, palveluntuottajamallin, asiakasohjeet ja seurantamallin. Aloitteessa ei esitetä nykyisen kuljetuspalvelun poistamista eikä kaikille asiakkaille pakollista uutta mallia. Kyse on asiakkaalle vapaaehtoisesta lisätoteuttamistavasta niille asiakkaille, joille matkabudjetti soveltuu yksilöllisen palvelutarpeen perusteella.

Aloitteen ehdotus

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue päättää ryhtyä valmistelemaan vammaispalvelulain mukaisen liikkumisen tuen matkabudjetin, kilometri- ja euromääräisen kuljetusmallin tai palvelusetelimallin käyttöönottoa. Valmistelussa käytetään vertailukohtana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen 15.6.2026 pöytäkirjan § 125 ja § 126 päätöksiä, niissä kuvattua käyttöönotto- ja seurantamallia sekä asiakaskokemuksia aiemmasta kukkaromallin pilotista.

Pyydettävät toimenpiteet

- Käynnistää viranhaltijavalmistelun liikkumisen tuen matkabudjetin, kilometri- ja euromääräisen mallin tai palvelusetelimallin käyttöönottoa varten.
- Laatii käyttöönotosta hallinnollisen, taloudellisen, oikeudellisen ja asiakasvaikutuksia koskevan suunnitelman.
- Määrittää mallille toteuttamistavan, jossa asiakas voi yksilöllisen palvelutarpeensa perusteella käyttää liikkumisen tukea joustavammin nykyisen kuljetuspalvelun rinnalla.
- Vertailee valmistelussa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen 15.6.2026 § 125 ja § 126 päätöksiä sekä niihin kirjattuja pilotti- ja asiakaskokemuksia.
- Määrittää matkabudjetin tai palvelusetelin arvon niin, että se vastaa todellisia kuljetuskustannuksia, alueellisia välimatkoja ja asiakkaiden yksilöllisiä liikkumistarpeita.
- Kuulee valmistelussa vammaisneuvostoa, kuljetuspalvelujen käyttäjiä, omaisia, vammaisjärjestöjä, taksipalvelujen tuottajia ja muita tarpeellisia sidosryhmiä.
- Varmistaa, että käyttöönotettava malli on asiakkaalle vapaaehtoinen ja että nykyinen kuljetuspalvelu säilyy niille asiakkaille, joille se on tarpeen.
- Ratkaisee valmistelussa vakiotaksoikeuden, saattamisen, avustamisen, digipalvelun saavutettavuuden, tolppatilauksen, häiriötilanteiden, asiakaspalautteen, omavastuiden, lähikuntiin kulkemisen ja muutoksenhaun kysymykset.
- Tuo käyttöönottopäätöksen, päivitetyn toimintaohjeen ja seurantamallin toimivaltaisen toimielimen käsiteltäväksi kohtuullisessa määräajassa, esimerkiksi kuuden kuukauden kuluessa aloitteen käsittelyn käynnistymisestä.

Perustelut

1. Aloite koskee lakiin perustuvaa liikkumisen tuen toteuttamistapaa

Uusi vammaispalvelulaki mahdollistaa liikkumisen tuen toteuttamisen hakemuksesta myös siten, että tuen määrä perustuu matkojen lukumäärän sijasta euromäärään tai kilometri- ja euromäärään. Kyse ei ole lain ulkopuolisesta kokeilusta, vaan vammaispalvelulain tunnistamasta tavasta järjestää liikkumisen tukea. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on siksi perusteltu velvollisuus arvioida, miten tämä toteuttamistapa otetaan käyttöön asiakkaalle vapaaehtoisena lisävaihtoehtona.

2. Kyse on kuljetusten toteuttamistavasta, ei nykyisen palvelun poistamisesta

Aloite ei esitä nykyisen kuljetuspalvelun korvaamista eikä asiakkaiden siirtämistä uuteen malliin vastoin heidän tahtoaan. Ehdotus koskee liikkumisen tuen järjestämisen ja henkilökuljetusten tuotantotavan täydentämistä. Asiakkaan kannalta olennainen oikeus on, että palvelu vastaa yksilöllistä palvelutarvetta. Jos nykyinen keskitetty kuljetuspalvelu on asiakkaalle oikea ratkaisu, sen tulee säilyä. Jos taas matkabudjetti lisää asiakkaan tosiasiallista toimintavapautta, sen tulee olla käytettävissä.

3. Aloite pyytää käyttöönoton valmistelua, ei avoimeksi jäävää yleisselvitystä

Aloitteen hyväksyminen merkitsisi, että Keski-Uudenmaan hyvinvointialue ryhtyy valmistelemaan käyttöönottoa käytännön päätöksentekoa varten. Valmistelussa on luonnollisesti arvioitava kustannukset, sopimukset, valvonta, saavutettavuus ja asiakkaiden oikeusturva, mutta näiden arviointien tarkoituksena tulee olla käyttöönotettavan mallin turvallinen ja hallittu rakentaminen. Valmistelua ei tule rajata niin, että lopputuloksena olisi ainoastaan yleinen arvio ilman käyttöönottopäätöstä.

4. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus on jo hyväksynyt vertailukelpoisen mallin

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus päätti 15.6.2026 § 125 ottaa käyttöön liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin osaksi henkilökuljetusten palvelujen järjestämisen tuotantotapaa vuoden 2026 aikana. Samassa päätöksessä aluehallitus hyväksyi palvelusetelin arvoksi 2,30 euroa kilometriltä ja arvon määräytymisen periaatteet. Päätös tarjoaa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle konkreettisen hallinnollisen vertailukohdan: vastaavaa mallia ei tarvitse valmistella tyhjästä.

5. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen § 125 osoittaa mallin asiakasperusteet

Pöytäkirjan § 125 mukaan taustalla olivat henkilökuljetusten muutokset, taksien saatavuuteen liittyvät ongelmat ja tarve turvata vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetukset. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen aiemmissa hankinnan strategisissa periaatteissa vammaispalvelulain mukaisille kuljetuspalveluasiakkaille haluttiin tarjota valinnanvapaus keskitetyn kuljetuspalvelumallin ja kilometri- ja eurokukkaromallin välillä. Tämä sama tavoite - asiakkaan valinnanvapauden ja tosiasiallisen liikkumismahdollisuuden vahvistaminen - on perusteltu myös Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella.

6. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pöytäkirjaan kirjattu asiakaskokemus tukee käyttöönoton valmistelua

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen § 125:n mukaan matkabudjettimallin suunnittelussa asiakkaita osallistettiin matkakukkaropilotissa 1.7.2024-31.5.2026. Pöytäkirjaan on kirjattu, että pilottiin osallistuneita henkilöitä haastateltiin pilotin aikana ja asiakkaat olivat erittäin tyytyväisiä pilottiin ja sovelluksen toimintaan. Tämä on vahva virallinen signaali siitä, että matkabudjetti voi parantaa asiakkaiden arjen hallintaa, palvelun joustavuutta ja kokemusta omasta toimijuudesta. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen tulee hyödyntää tämä vertailutieto omassa valmistelussaan.

7. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen § 126 antaa mallin riskienhallintaan valmiit lähtökohdat

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus päätti 15.6.2026 § 126 toimintaohjeen tarkistamisesta ja kirjasi jatkovalmisteluun asiakkaiden kannalta olennaisia asioita: tolppatilaus, asiakaspalautteen antaminen, häiriötilanteissa toimiminen, lähikuntiin kulkemisen onnistuminen, arjen sujuvuus, joustava liikkuminen, välipysähdykset, matkojen säästäminen, yksilölliset ratkaisut ja vammaisneuvoston kuuleminen. Lisäksi toimintaohjeen muutosesityksessä tarkastellaan vakiotaksioikeuden kriteerejä. Nämä kohdat osoittavat, että mallin riskit voidaan tunnistaa etukäteen ja ratkaista toimintaohjeessa.

8. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakkaila on samanlaisia arjen liikkumistarpeita

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue muodostuu useista kunnista, joissa työ, opiskelu, terveydenhuolto, läheissuhteet, harrastukset ja muu osallisuus voivat sijoittua kuntarajojen yli. Liikkumisen tuen tulee tukea vammaisen henkilön tavallista elämää, ei pelkästään yksittäisiä ennalta määrättyjä matkoja. Matkabudjetti tai kilometri- ja euromääräinen malli voi vastata paremmin tilanteisiin, joissa asiakkaan todelliset liikkumistarpeet vaihtelevat ajankohdan, etäisyyksien ja elämäntilanteen mukaan.

9. Yhdenvertaisuus edellyttää, että vertailukelpoinen ratkaisu valmistellaan myös Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella

Kun naapurihyvinvointialueella on jo tehty aluehallituksen päätös ottaa käyttöön vastaava toteuttamistapa, Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakkaiden asemaa ei ole perusteltua jättää kehittämättä. Hyvinvointialueet voivat päättää palvelujen järjestämistavoista omalla alueellaan, mutta yhdenvertaisuuden näkökulmasta asiakkaiden valinnanvapauden, arjen sujuvuuden ja liikkumismahdollisuuksien parantaminen ei voi riippua siitä, kummalla puolella hyvinvointialueen rajaa asiakas asuu, ellei erilaiselle ratkaisulle ole painavia ja läpinäkyviä perusteita.

10. Käyttöönotto voidaan toteuttaa hallitusti ja seurattavasti

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen § 125 ei rajoittunut käyttöönottoon, vaan siihen lisättiin velvollisuus seurata matkabudjettimallin vaikutuksia säännöllisesti. Seurannassa kiinnitetään huomiota sovelluksen saavutettavuuteen, matkabudjetin riittävytyteen, asiakkaan mahdollisuuteen valita tarpeitaan vastaava taksipalvelu, yksilöllisten tarpeiden toteutumiseen, palvelun käyttäjiltä saatavaan palautteeseen, vammaisneuvoston näkemyksiin ja aiemman kukkaromallin pilotin kokemuksiin. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue voi rakentaa oman käyttöönottonsa samojen periaatteiden varaan.

11. Aloite tukee hyvää hallintoa ja päätöksenteon tietopohjaa

Käyttöönoton valmistelu tuottaa tietoa asiakkaiden tarpeista, kuljetusmarkkinasta, kustannuksista, palveluntuottajien saatavuudesta, digipalvelun saavutettavuudesta ja nykyisen kuljetuspalvelun kehittämistarpeista. Tällainen tietopohja on välttämätön, jotta hyvinvointialue voi tehdä asiakkaiden oikeuksiin vaikuttavia päätöksiä avoimesti ja perustellusti. Aloitteen hyväksyminen vahvistaa päätöksenteon laatua, eikä heikennä nykyisen kuljetuspalvelun käyttäjien asemaa.

12. Valmistelusta kieltäytyminen olisi vaikeasti perusteltavaa

Kun otetaan huomioon vammaispalvelulain antama mahdollisuus, asiakkaalle vapaaehtoinen luonne, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen § 125 mukainen käyttöönottopäätös, § 126 mukainen toimintaohjeen kehittämislinja sekä pilottiin osallistuneiden asiakkaiden erittäin myönteiset kokemukset, Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on vahvat perusteet ryhtyä käyttöönoton valmisteluun. Jos valmisteluun ei ryhdyttäisi, hyvinvointialueen tulisi pystyä osoittamaan, miksi lakiin perustuvaa ja asiakkaiden arjen joustavuutta lisäävää toteuttamistapaa ei valmistella lainkaan, vaikka vastaava ratkaisu on jo hyväksytty naapurihyvinvointialueen toimivaltaisessa toimielimessä.

Valmistelussa turvattavat vähimmäisperiaatteet

1. Asiakkaalle vapaaehtoinen käyttö: asiakasta ei määrätä käyttämään matkabudjettia vastoin tahtoaan.
2. Nykyisen kuljetuspalvelun säilyminen: keskitetty kuljetuspalvelu, vakiotaksi, saattaminen ja avustaminen turvataan niille asiakkaille, jotka niitä tarvitsevat.
3. Yksilöllinen palvelutarve: tuen määrä, matkustusalue ja käytännön toteutus perustuvat asiakkaan todelliseen liikkumistarpeeseen.
4. Riittävä arvo: matkabudjetin tai palvelusetelin arvo määritellään niin, että se vastaa todellisia taksikustannuksia ja alueellisia välimatkoja.
5. Saavutettavuus: digisovelluksen lisäksi turvataan saavutettava asiakaspalvelu ja vaihtoehtoinen asiointi.
6. Turvallisuus ja laatu: palveluntuottajien hyväksymiskriteereissä huomioidaan vammaisten asiakkaiden erityistarpeet, turvallisuus, asiakaspalvelu, esteettömyys ja luotettavuus.
7. Oikeusturva: asiakkaalle kerrotaan selkeästi omavastuut, käyttöehdot, palautekanavat, häiriötilanteiden menettelyt ja muutoksenhaun kannalta merkitykselliset seikat.

8. Seuranta ja läpinäkyvyys: käyttöönoton vaikutuksia seurataan säännöllisesti, ja tulokset tuodaan toimivaltaiselle toimielimelle sekä vammaisneuvostolle.

Ehdotettu päätösmuoto aloitteen käsittelyyn

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue päättää käynnistää valmistelun vammaispalvelulain mukaisen liikkumisen tuen vapaaehtoisen matkabudjetti-, kilometri- ja euromääräisen tai palvelusetelipohjaisen toteuttamistavan käyttöönottamiseksi nykyisen kuljetuspalvelun rinnalle. Valmistelussa hyödynnetään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen 15.6.2026 § 125 ja § 126 päätöksiä, niissä kuvattua käyttöönotto- ja seurantamallia, pilottikokemuksia sekä vammaisneuvoston kuulemista koskevia linjauksia. Käyttöönottoa koskeva päätösesitys, toimintaohjeen muutokset ja seurantamalli tuodaan toimivaltaisen toimielimen käsiteltäväksi kohtuullisessa määräajassa.

Virallinen lähdeaineisto

- Hyvinvointialuealoite.fi: Hyvinvointialuealoite ja hyvinvointialueen velvollisuus käsitellä aloitteet. [Linkki](#)
- Sosiaali- ja terveysministeriö: Vammaispalvelulaki ja liikkumisen tuen toteuttamistavat. [Linkki](#)
- Finlex: Vammaispalvelulaki 675/2023. [Linkki](#)
- Finlex: Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä 569/2009. [Linkki](#)
- Keski-Uudenmaan hyvinvointialue: liikkumisen tuen nykyinen palvelukuvaus. [Linkki](#)
- Keski-Uudenmaan hyvinvointialue: strategia ja palvelustrategia. [Linkki](#)
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen pöytäkirja 15.6.2026, § 125 ja § 126. [Linkki](#)
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen kokoussivu 15.6.2026. [Linkki](#)